

СУШКОВА Світлана⁸⁹

Стецьківський заклад загальної середньої освіти I-III ступенів Сумської міської ради
м. Суми, Україна

ORCID: [0009-0007-4073-9773](https://orcid.org/0009-0007-4073-9773)

E-mail: mega.school101010@gmail.com

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КОМУНІКАТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ ВЧИТЕЛЯ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ УЧНЯ

Актуалізовано проблему психологічних особливостей поведінки вчителя, їх вплив на викладацьку діяльність і психологічний клімат у закладі освіти в цілому.

Ключові слова: психологічний стан, безпечне освітнє середовище, психологічні здоров'язберезувальні техніки, Stem-освіта.

Psychological Features of Teacher's Behaviour and Their Influence on the Formation of a Student's Personality. The article updates the problem of the psychological characteristics of the teacher of the educational institution, their influence on the teaching activity and the psychological climate in the educational institution as a whole.

Keywords: Psychological State, Safe Educational Environment, Psychological Health-Preserving Techniques, Stem-Education.

Вступ. У сучасному світі пріоритетний смисл людського життя визначається різними підходами – від гуманізму до гедонізму. У цьому контексті комунікативна поведінка вчителя стає об'єктом особливого дослідження, оскільки впливає на формування особистості здобувача освіти. Сучасна школа відіграє ключову роль у наданні не лише знань, а й психологічної підтримки, що важливо в умовах світу, який динамічно змінюється.

Мета, методи і підходи. Мета дослідження полягає у виявленні особливостей методів і прийомів психологічного розвантаження вчителя та учнів. Методи і підходи дослідження: аналітичний, метод моделювання, структурний.

Основні результати. Дослідження комунікативної поведінки вчителя свідчать про необхідність вивчення засобів впливу на інших, а також розуміння чинників, що керують цією поведінкою. Упровадження Stem-освіти в освітній процес сприяє не лише розвитку наукових і технічних навичок учнів, а й створює можливості для психологічного розвантаження та співпраці учнів у групових проєктах.

Пріоритетний смисл людського життя визначається вибором однієї з позицій: гуманізм – служіння людям, перфекціонізм – особистісне самовдосконалення, корпоративізм – належність до референтних груп, прагматизм – орієнтація на успіх, гедонізм – отримання задоволення [3]. Комунікативна поведінка вчителя є ключовим аспектом дослідження, що передбачає вибір засобів впливу на інших,

⁸⁹ ©СУШКОВА Світлана (SUSHKOVA Svitlana)

прагнення «спровокувати» поведінку людини в потрібному напрямі, знайти в системі її діяльності «слабкі місця», визначити чинники, що керують нею. В умовах сьогодення школа стає для дітей головним осередком, який дає змогу здобувати не лише знання, а й психологічну підтримку, відчуваючи належність до учнівської спільноти.

Під час проведення онлайн-занять учителя мають проводити консультації з дітьми, інтегровані уроки, навчальні заняття-бесіди, творчі заняття, що здійснюються на основі впровадження Stem-освіти, математичного моделювання, 3D-моделювання, проведення досліджень, природничих екскурсій на уроках хімії, біології та екології. Stem – це підхід до навчання, який поєднує знання з науки, технологій, інженерії та математики.

Завдяки використанню цього підходу на уроках хімії та біології можна допомогти учням краще зрозуміти матеріал та зацікавити їх у вивченні науки. У Stem-освіті використовують різні методи навчання, такі як проекти, експерименти та практичні завдання. Учні мають можливість не тільки застосовувати на практиці свої знання і навички, розвивати вміння розв'язувати складні завдання, а й психологічно розвантажитись у колі однодумців та в умовах гри.

У процесі застосування Stem-технологій в умовах сьогодення зроблено такі висновки: ситуація на часі – це час набуття духовного досвіду; духовний досвід має такі складники: зміцнення самовладання, розширення синтетичного мислення, оволодіння емоційними афектами, екологічність взаємостосунків; розроблення рекомендацій щодо адаптації в екстремальних умовах (дихальна гімнастика, антистреспроекти, нутріціологічна система керування життям).

Висновки. Культура професійного спілкування та поведінки вчителя закладу загальної середньої освіти характеризується високим рівнем сформованості комунікативної компетентності, гуманістично-орієнтованою комунікативною поведінкою та демократичним (альтруїстичним) стилем викладання. Шляхом теоретичних і практичних досліджень розглянуто використання Stem-підходу в сучасній педагогічній діяльності та доведено, що цей метод моделювання освітнього процесу є перспективним, завдяки якому досягається психологічне розвантаження його учасників.

Список використаних джерел:

1. Берн Е. Ігри, у які грають люди / [пер. з англ. К. Меньшикової]. Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2016. 255 с.
2. Зязюн І. Аксіологічні ресурси педагогічної дії вчителя. *Естетика і етика педагогічної дії* : зб. наук. пр. Київ, Полтава, 2011. С. 9–24.
3. Зязюн І. А. Педагогіка добра: ідеали і реалії : наук.-метод. посіб. Київ : МАУП, 2000. 309 с.
4. Шевчук С. Українське ділове мовлення : навч. посіб. 10-те вид., випр. і допов. Київ : Алерта, 2022. 312 с.

References:

1. Bern E. Ihry, u yaki hraiut liudy / [per. z anhł. K. Menshykovoi]. Kharkiv : Knyzhkovyi Klub «Klub Simeinoho Dozvillia», 2016. 255 s.
  2. Ziazun I. Aksiolohichni resursy pedahohichnoi dii vchytelia. *Estetyka i etyka pedahohichnoi dii* : zb. nauk. pr. Kyiv, Poltava, 2011. S. 9–24.
  3. Ziazun I. A. Pedahohika dobra: idealy i realii : nauk.-metod. posib. Kyiv : MAUP, 2000. 309 s.
  4. Shevchuk S. Ukrainske dilove movlennia : navch. posib. 10-te vyd., vypr. i dopov. Kyiv : Alerta, 2022. 312 s.
-

ТРИУС Юрій⁹⁰

ORCID: [0000-0002-0739-2065](https://orcid.org/0000-0002-0739-2065)

E-mail: tryus@chdtu.edu.ua

ФАУРЕ Еміль⁹¹

ORCID: [0000-0002-2046-481X](https://orcid.org/0000-0002-2046-481X)

E-mail: e.faure@chdtu.edu.ua

Черкаський державний технологічний університет
м. Черкаси, Україна

ПІДГОТОВКА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО ВПРОВАДЖЕННЯ STEM-ОСВІТИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ: СТАН, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ

У дослідженні проаналізовано проблеми, стан і перспективи впровадження Stem-орієнтованого підходу у вищій школі, зокрема у технічних університетах. Виявлено проблеми, що стримують цей процес в Україні, та запропоновано шляхи їх розв'язання, серед яких найважливішим є ґрунтовна підготовка науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти з питань Stem-освіти.

Ключові слова: *Stem-освіта, Stem-орієнтований підхід, вища школа, викладачі університетів.*

Preparation of Academic Staff for the Implementation of Stem Education in Higher Education: State, Problems, Prospects. *The study analyzed the problems, state and prospects of the implementation of the Stem-oriented approach in higher education, in particular in technical universities, identified the reasons that hold back this process in Ukraine, and also proposed some ways to solve them, including thorough training of scientific and pedagogical workers of higher education institutions from the questions of Stem-Education.*

Keywords: *Stem-Education, Stem-Oriented Approach, Higher School, Teachers of the Universities.*

Вступ. З початку ХХІ століття у розвинених країнах світу великої популярності набула Stem-освіта. Аналіз різноманітних підходів до Stem-освіти свідчить про те, що її впровадження спряє підвищенню якості навчання дисциплін, які відносяться до науки, технології, інженерії та математики. Мета Stem-освіти, як зазначено у [1], –

---

⁹⁰ ©ТРИУС Юрій (TRYUS Yurii)

⁹¹ ©ФАУРЕ Еміль (FAURE Emil)